

หลักสูตร มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล (Data Governance Framework Standard)

โดย นางจินดาวรรณ คำโท
นักวิชาการแผนกที่ภาพถ่ายชำนาญการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้

เนื่องจากในปัจจุบันเรามีข้อมูลจำนวนมาก หลายหน่วยงาน ข้อมูลมีความหลากหลาย กระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบ ค้นหายาก ใช้งานยาก เข้าใจยาก ข้อมูลไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับแหล่งอื่น หรือไม่มีการเก็บไว้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เจ้าของข้อมูลไม่อนุญาตให้เข้าถึงข้อมูล วิธีการที่ขอใช้ข้อมูลซับซ้อนและใช้เวลานานเกินไป รวมทั้งไม่มีการกำหนดนิยามข้อมูลที่ชัดเจน

ข้อมูล คือ สิ่งที่สื่อความหมายในทุกรูปแบบให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือเรื่องหนึ่งเรื่องใด เป็นทรัพย์สินที่มีค่าเพราะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทิศทางต่างๆ

ประเภทข้อมูล

1. ข้อมูลที่มีโครงสร้าง(Structured Data) คือข้อมูลที่มีการนิยามโครงสร้างไว้ให้ค้นหาได้ง่าย
2. ข้อมูลกึ่งโครงสร้าง(Semi-Structured Data) คือข้อมูลที่มีการนิยามโครงสร้างแบบลำดับขั้น
3. ข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้าง(Unstructured Data) คือข้อมูลที่ไม่ได้มีการนิยามโครงสร้างของข้อมูลไว้

ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ คือ การกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการข้อมูลภาครัฐทุกขั้นตอน พร้อมรักษาความเป็นส่วนบุคคล สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนและบูรณาการระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมั่นคงปลอดภัย

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ (มาตรา ๘) ประกอบด้วย

1. การกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ
2. การมีระบบบริหารและกระบวนการจัดการและคุ้มครองข้อมูลที่ครบถ้วน
3. การมีมาตรการในการควบคุม และพัฒนาคุณภาพข้อมูล พร้อมทั้งการวัดผลการบริหารจัดการข้อมูล
4. การกำหนดนโยบายหรือกฎเกณฑ์การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ชัดเจน
5. การจัดทำคำอธิบายชุดข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐ

วงจรชีวิตของข้อมูล (Data Life Cycle) คือ กระบวนการบริหารและจัดการข้อมูลตั้งแต่เริ่มสร้างข้อมูลไปจนถึงการทำลายข้อมูล ประกอบด้วย

1. การสร้างข้อมูล (Create) เป็นการสร้างข้อมูลด้วยการบันทึกจากบุคคล

๒. กระบวนการจัดเก็บ (Stor) การจัดระเบียบข้อมูลที่ได้มาให้ง่ายขึ้น

๓. กระบวนการใช้ข้อมูล (Use) การนำข้อมูลมาประมวลผล

๔. กระบวนการเผยแพร่ข้อมูล (Publish) การเผยแพร่ข้อมูล การควบคุมการเข้าถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน พร้อมกำหนดเงื่อนไข

๕. กระบวนการจัดเก็บข้อมูลถาวร (Archive) การคัดลอกข้อมูลที่มีช่วงอายุเกินใช้งาน หรือไม่ได้ใช้งานแล้ว มาทำสำเนาไว้ใช้ในอนาคต

๖. กระบวนการทำลายข้อมูล (Destroy) เป็นการทำลายข้อมูลที่จัดเก็บถาวร หรือเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนด

ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ คือกลไกสำคัญในแก้ปัญหาการขาดการบริหารจัดการข้อมูล และช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้ง่ายขึ้น

โครงสร้างธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

๑. คณะกรรมการธรรมาภิบาล กำหนดนโยบาย เป้าหมาย ทิศทาง ปรับปรุง ส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น พร้อมสื่อสารและกระตุ้นให้เป็นไปตามแผน ประกอบด้วย

- ทีมบริการข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารข้อมูลระดับสูงนำข้อมูลที่ได้จากทีมบริการข้อมูลไปวิเคราะห์และหาแนวทางปรับปรุง และเป็นตัวกลางเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล หัวหน้าทีมบริการข้อมูลบริหารจัดการควบคุม วิเคราะห์และติดตามงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

- บริการข้อมูลด้านธุรกิจ ความต้องการด้านคุณภาพรักษาความเป็นส่วนบุคคล และความปลอดภัย เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามความต้องการของผู้ใช้

- บริการข้อมูลด้านเทคนิค เป็นการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

- บริการข้อมูลด้านคุณภาพข้อมูล วิเคราะห์ความพร้อม ตรวจสอบ วัดผลการดำเนินงานข้อมูล

๒. ผู้มีส่วนได้เสียกับข้อมูล คือ คนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล รวมถึงคนที่ใช้ข้อมูล มีหน้าที่เสนอแนะ

และแจ้งปัญหาที่พบในตอนใช้ข้อมูล

กระบวนการธรรมาภิบาล ประกอบด้วย

๑. วางแผน

๒. การปฏิบัติ

๓. การตรวจสอบ วัดผล และรายงาน

นิยามข้อมูล (Data Definition) มี ๔ ประเภท

๑. ข้อมูลส่วนบุคคล

๒. ข้อมูลความมั่นคง

๓. ข้อมูลความลับทางราชการ

๔. ข้อมูลสาธารณะ

ขั้นตอนการทำธรรมาภิบาล

๑. ศึกษาสภาพแวดล้อม
๒. การกำหนดขอบเขต
๓. กำหนดบทบาทความรับผิดชอบ
๔. สื่อสารและสร้างการรับรู้
๕. วางแผน
๖. กำหนดนโยบายข้อมูล
๗. กิจกรรมหลักในการดำเนินการ
๘. ติดตามและวัดผล
๙. ตรวจสอบ ประเมิน และรายงาน

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ
๒. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้